

Oponentský posudek bakalářské práce

L. Rajmová, DiS.: Kvalita života stomatologického pacienta se zubní náhradou

Posuzovaná bakalářská práce se zabývá dlouhodobě opomíjeným medicínsko-společenským tématem, jímž jsou důsledky úplné ztráty vlastních zubů a řešení tohoto stavu nošením celkových snímatelných zubních protéz. Lze předpokládat, že takto relativně rozsáhle narušená integrita lidského organismu nemusí zůstat bez jeho určité celkové odezvy a že může mít vliv na zdraví a živost dotyčného jedince, o němž však není nezbytně nutné hovořit jako o pacientovi (příměrem budiž například totální alopecie). Kritériem pro posuzování těchto vztahů byla velmi vhodně zvolena jedna z metod vyvinutých ke zkoumání tzv. *kvality života sdružené s orálním zdravím*. Lze též předpokládat, že i v současnosti, kdy je možné vyřešit úplnou ztrátu zubů zcela jinými způsoby (tzv. využitím dentálních implantátů umožňujících naražení téměř libovolného počtu zubů a zhotovení tzv. fixních protéz - můstků i v bezzubých čelistech) či vůbec ji neřešit, neboť zuby nejsou k životu nezbytně nutné, se jedná o téma aktuální, zajímavé a potenciálně přínosné, avšak také velmi obtížně zpracovatelné a interpretovatelné.

Definice studovaného problému je uvedena srozumitelným a zcela dostačujícím způsobem. Přehled teoretických poznatků je poplatný cílovým literárním zdrojům, z nichž některé jsou překlady původních cizojazyčných textů, a profesnímu zaměření autorky. Zejména z toho plynou z hlediska posuzovatele profesionálně se zabývajících stomatologickou problematikou určité nedostatky, které si dovoluji ve stručnosti zmínit:

- nesprávná charakteristika imediátní protézy (str. 19), neboť imediátní čili okamžitý je „pouze“ pracovní postup, nikoli jeho výsledek, jímž je (častěji) provizorní zubní protéza či (méně často) definitivní zubní protéza, ať již fixní či snímatelná,
- mylné tvrzení o alteraci slinných žláz a salivace ve stáří (str. 26 a dále),
- nedefinování pojmu „starý člověk“ (str. 28 i jinde),
- nesprávná či obsolentní terminologie, např. „paradentóza“, „ptyalin“,
- používání bezobsažných pojmů typu „nepřesná náhrada“, „alterace dutiny ústní“, „sekundární remontáž“,

- odpustit si nemohu poznámku o potřebě správného psaní cizích slov a jmen (včetně jmen českých) - viz stránky 11, 13, 14, 17, 44...

Nejvíce medicínsky sporných pojmů a tvrzení se vyskytuje ve stati 5.7 *Alergická reakce*. Na druhou stranu velmi pozitivně lze hodnotit přístup autorky a její výklad principů a možností tzv. alternativní medicíny v následující stati.

Z celkového pohledu hodnotím teoretickou část této práce jako mírně nevyváženou, poněkud nadměrně zaměřenou na popisy různých typů zubních protéz (kap. 2) a na skutečné či zdánlivé příčiny jejich nesnášenlivosti (kap. 5).

V přehledu prací (adekvátně tomu i v seznamu použité literatury) týkajících se hodnocení kvality života sdružené s orálním zdravím postrádám recentní domácí práce na toto téma, navíc pocházející z pracovišť LF UK v Hradci Králové a publikované v renomovaných domácích i zahraničních periodicích (např. *Hodačová L et al: Hodnocení kvality života související s orálním zdravím u české populace. Prakt Léč 87, 2007, 7: 421-424, Hodačová L et al: Postoje pacientů k orálnímu zdraví a s ním sdružené kvalitě života. LKS 18, 2008, 12: 346-349, Hodačová L et al: Oral health-related quality of life in Czech population. Centr Eur J Public Health 18, 2010, 2: 76-80*).

Empirická část práce je realizována řádným způsobem. Metodiku práce pokládám za vhodnou pro daný účel. Postrádám bližší výklad pojmu „zhoršené kognitivní funkce“, vzhledem k faktu, že je jednalo o diskriminující kritérium. Způsob prezentace výsledků je správný, jasný, autorka z nich nevyvozuje žádné neadekvátní závěry. Nabízí se otázka, do jaké míry mohly být výsledky šetření ovlivněny věkem respondentů.

Práce je doplněna přílohou s několika barevnými fotografiemi různých zubních protéz. Vztah k tématu bakalářské práce však má jen obr. č. 1. Postrádám fotografii téže zubní protézy ze strany vnitřní, dosedající ke sliznici. Velmi ilustrativní by bylo vyobrazení horní a dolní celkové zubní protézy, jelikož jejich vzhled je dosti jiný.

Hlavní přínos práce spatřuji v aplikaci této oborově specifické problematiky do zcela odlišné oblasti medicínské péče, do jiné oblasti medicínského vzdělávání. To může velmi dobře napomoci dalšímu šíření bazálních poznatků o dopadu předčasných ztrát zubů na zdraví a život takto stigmatizovaných jedinců. Uplatnit se jistě může i „zpětná vazba“, neboť dosažené výsledky mohou být zajímavé a přínosné i pro zubní lékaře a jejich spolupracovníky včetně zubních techniků, neboť - alespoň podle mínění autora posudku - je pravdou, že tito se příliš

nezabývají zde diskutovanými, méně viditelnými a méně zřejmými aspekty svých profesí, o čemž svědčí i velmi limitovaný počet relevantních studií na dané téma.

Při celkovém hodnocení je moje stanovisko k této bakalářské práci pozitivní. **Práci klasifikuji stupněm „velmi dobře“ a doporučuji ji k obhajobě.**

K diskusi při obhajobě doporučuji následující témata:

1. Míra znalostí ošetřovatelky/ošetřovatele o problematice zubních protéz vzhledem k potřebě komunikace se stomatologickým ošetřujícím personálem čili členy tzv. dentálního týmu.
2. Možnosti spolupráce ošetřovatelky/ošetřovatele s členy tzv. dentálního týmu.
3. Vliv některých častěji užívaných skupin léčiv na stav orálního zdraví (zejména tzv. xerogenní léčiva *versus* salivace, antikoagulancia, blokátory kalciového kanálu, cyklosporin A *versus* závěsný zubní aparát, antibiotika a imunosupresiva *versus* ústní mikroflóra).

Hradec Králové 16. 5. 2011

Doc. MUDr. Radovan Slezák, CSc.
Stomatologická klinika LF UK a FN
Hradec Králové